



BUDAPEST FŐVÁROS
KORMÁNYHIVATALA

GYÁMÜGYI ÉS IGAZSÁGÜGYI FŐOSZTÁLY

TÁJÉKOZTATÓ
a Fiatalkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztályának tevékenységéről

A pártfogó felügyelői tevékenység célja:

A büntetőeljárás és a végrehajtás folyamatában a pártfogó felügyelő munkája csökkenti a bűnismétlés veszélyét, elősegíti az elkövető társadalomba való visszailleszkedését, mindezzel védve a közösséget. A pártfogó felügyelettel megerősített büntetőeljárásban előtérbe kerülnek azok az alternatív szankciók (próbára bocsátás, felfüggesztett szabadságvesztés, javítóintézeti nevelésből történő ideiglenes elbocsátás), amelyek enyhítenek a börtönök zsúfoltságán.

A Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Pártfogó Felügyelői Osztályai a fenti célok megvalósítása érdekében az alábbi feladatokat látja el:

Környezettanulmány készítése:

A pártfogó felügyelő készíti el a fiatalkorúak elleni büntetőeljáráshoz és a megelőző pártfogás elrendeléséhez szükséges környezettanulmányt.

A környezettanulmány kockázatértékelést és a fiatalkorú/gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének értékelését is tartalmazza.

A környezettanulmány elkészítésének folyamata:

- a fiatalkorú/ gyermek lakóhelyének felkeresése
- a fiatalkorú/gyermek meghallgatása,
- a törvényes képviselő meghallgatása
- iskolai, munkahelyi vélemény beszerzése
- informálódás a család- és gyermekjóléti szolgálatnál

Az elkészült környezettanulmány elemei:

- a fiatalkorú/gyermek életviszonyainak és életvitelének leírása
- a fiatalkorú/gyermek viselkedésében megfigyelhető esetleges kriminális viselkedési jellemzők
- a fiatalkorú/gyermek és családja hozzáállása az eljárás alapjául szolgáló cselekményhez, illetve az okozott sérelmek jóvátételéhez.

A pártfogó felügyelő a környezettanulmányban értékeli a vizsgált körülmények és az eljárás tárgyát képező cselekmény közötti kapcsolatot, illetve a fiatalkorú/gyermek kriminális veszélyeztetettségének szintjét.

Pártfogó felügyelői vélemény szerepe az eljárásban:

A pártfogó felügyelő az ügyész vagy a bíró felkérésére szakértőként működik közre az eljárásban és pártfogó felügyelői véleményben - a környezettanulmányon túlmutató módon - értékeli az elkövetői magatartás személyes vonatkozásait, az elkövetőnek a cselekményhez való viszonyát, elemzi az elkövetett bűncselekményt, és prognosztizálja az újabb bűnelkövetés esélyét. A pártfogó felügyelő javaslatot tehet a terhelttel szembeni külön magatartási szabály elrendelésére, ill. a bűnismétlés kockázatának kezelésére irányuló programokon való részvételre. Az ügyész vagy a bíró felkérésére vizsgálni kell azt is, hogy az elkövető hajlandó-e a sértett számára anyagi vagy más módon jóvátételt nyújtani és azt a sértett elfogadja-e, ennek alapján az ügy mediációra utalása is javasolható.

Pártfogó felügyelet végrehajtása:

A pártfogó felügyelő a pártfogoltat ellenőrzi és irányítja annak érdekében, hogy a pártfogolt ne kövessen el ismételt bűncselekményt, továbbá segítséget nyújt a társadalmi beilleszkedéshez, az ehhez szükséges szociális készségek kialakításához, a feltételek megteremtéséhez, közreműködik a sértettek érdekeinek érvényesülésében.

A pártfogó felügyelő feltárja a bűnismétlés kockázatait és kezeli azokat. A pártfogó felügyelet sajátossága bizonyos magatartási szabályok előírása: ilyen például a jogszabályban meghatározott kötelezettség a pártfogó felügyelővel való kapcsolattartásra. Az ügyész, illetve a bíróság az eset jellegéhez és a terhelt körülményeihez igazodva külön magatartási szabályt is előírhat, ami a pártfogó felügyeletet egyéniesített szankcióvá teszi (pl. csoportos foglalkozáson való részvétel, vagy helyreállító szemléletű programban való részvétel).

A csoportos foglalkozások elsősorban a szociális készségek fejlesztésére irányulnak, az érintett pártfogoltak viselkedéskorrekcióját, társadalmi adaptációját segítik elő.

A resztoratív (helyreállító) programok segítik

- az elkövető és a sértett közötti kapcsolat helyreállítását,
- a jóvátétel lehetőségének biztosítását,
- az elkövetőnek a felelősségvállaláson keresztüli rehabilitációját.

(Helyreállító program például a falfirkával tönkretett felület megtisztítása az elkövető által.)

Megelőző pártfogás végrehajtása:

2015 óta lehetőség van az ún. megelőző pártfogásra, amely egy komplex - a pártfogó felügyelők és a gyermekvédelmi szakemberek szaktudásának alkalmazására épülő - gyermekvédelmi intézkedés. Célja a fiatalkori bűnözés korai kezelése, megelőzése. A megelőző pártfogás elrendelése a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés miatt indult védelembé vételi eljárásban kezdeményezhető. A megelőző pártfogás elrendelése kötelező, ha a pártfogó felügyelő magas fokúnak értékeli a gyermek veszélyeztetettségét a környezettanulmányban. (Közepes kockázat esetén a gyámhatóság még csak mérlegeli a megelőző pártfogás elrendelését.) A megelőző pártfogás időtartama alatt a gyermek, valamint törvényes képviselője köteles a megelőző pártfogóval, illetve a családgondozóval tartani a kapcsolatot, ezen túl a gyámhatóság magatartási szabályként további kötelezettségeket írhat elő a gyermek és családja számára. A megelőző pártfogás során a pártfogó felügyelő kompetenciájába azoknak a kockázati tényezőknek a kezelése tartozik, amelyek kriminális jellegűek, illetve a kriminális viselkedéssel közvetlenül összefüggésbe hozhatók.

Közérdekű munka büntetés végrehajtása:

A közérdekű munka a Büntető Törvénykönyvben meghatározott önálló büntetési nemek egyike (nem tévesztendő össze a szabálysértési eljárásban alkalmazott közérdekű munkával). Kiszabását a törvény - számos külföldi szabályozástól eltérően - nem köti az elkövető beleegyezéséhez. Bár végrehajtása nem kényszeríthető ki, a munka nem teljesítése esetén szankcióként a szabadságvesztésre átváltoztatás jelentkezik. A pártfogó felügyelő megszervezi és felügyeli a bűncselekményt elkövető közérdekű, ingyenes munkavégzését, ezáltal segítve elő a jóvátételt a társadalom irányába.

Utógondozás:

A pártfogó felügyelő utógondozást végez a büntetés-végrehajtási és a javítóintézetekben a szabadulás előkészítése és az elítéltek társadalmi beilleszkedésének segítése érdekében, majd közreműködése a szabadulás után önkéntesen továbbra is igénybe vehető.